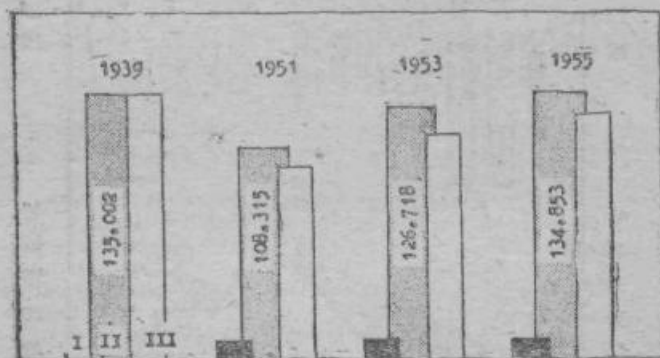

ŠTEVILO OBRTNIH DELAVNIC...

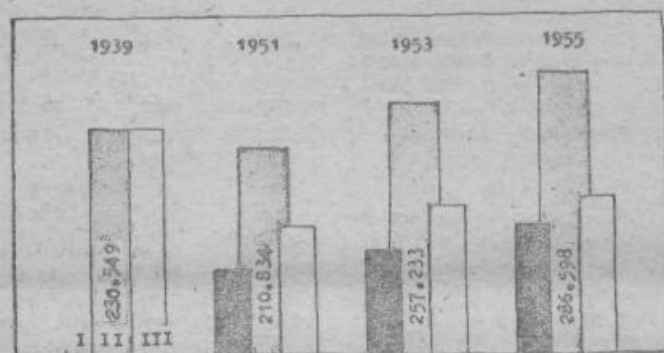

Legenda: I. družbeni sektor, II. obrt skupno, III. zasebni sektor.

V razdobju let 1951 do 1955 se je število obrtnih gospodarskih organizacij povečalo za 24,5%. Čeprav ta podatek ne kaže v celoti vsega porasta zmogljivosti (o čemer več pove naslednji grafikon), lahko rečemo, da kaže tudi število delavnic ali naglica povečanja njihovega števila nerazvitost oziroma ne dovolj naglo razvijanje obrti kot gospodarske veje.

V istem razdobju se je število družbenih obrtnih delavnic nekoliko zmanjšalo, medtem ko se je število zasebnih obrtnih delavnic stalno povečevalo, tako da je bilo leta 1955 za 28% večje kakor leta 1951.

... IN OSEBJA

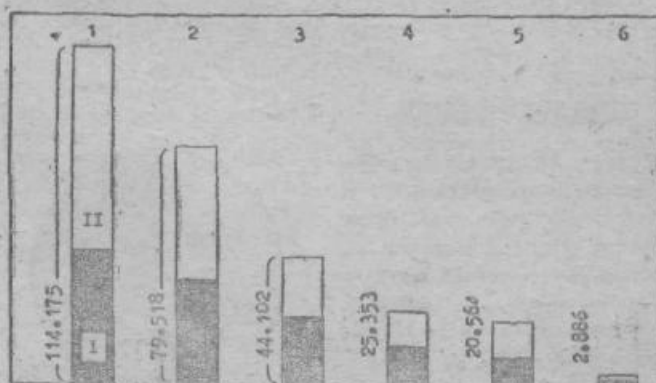
Legenda: I. družbeni sektor, II. obrt skupaj, III. zasebni sektor.

V razdobju let 1951 do 1955 je prišlo do določenega, vendar nezadostnega povečanja zaposlene delovne sile v obrti. V družbenem in zasebnem sektorju obrti se je število zaposlenih osebja povečevalo večinoma z enako naglico.

V družbeni obrti je prišlo do značilnega pojava. Medtem ko je bilo leta 1951 v eni družbeni obrtni gospodarski organizaciji zaposlenih povprečno po 7,3 oseb, je bilo v letu 1955 zaposlenih povprečno 12 oseb.

Iz tega je razvidno, da je v omenjenem razdobju pokazala družbeni obrt težnjo preraščanja v večje gospodarske organizacije zaposlenih povprečno po 7,3 oseb, je bilo v letu 1955 največja usmeritev k proizvodnji za trg ali za trgovsko mrežo, manj pa k delu in k opravljanju uslug državljanom.

V OBRTI ZAPOSLENO OSEBJE PO REPUBLIKAH LETA 1955

Legenda: 1. LR Srbija, 2. LR Hrvaška, 3. LR Slovenija, 4. LR Bosna in Hercegovina, 5. LR Makedonija, 6. LR Črna gora; I. družbeni sektor, II. zasebni sektor.

Skupno število gospodarskih organizacij se je v letu 1955 povečalo v vseh republikah, razen v LR Srbiji, kjer je prišlo do zmanjšanja skupnega števila obrtnih gospodarskih organizacij za 2% v primerjavi z letom 1954. Razvitost obrti v posameznih republikah pride bolj do izraza v pokazatelju števila

ŽIVLJENJSKI STANDARD IN OBRT

V vrsti problemov, ki vplivajo na življenjski standard, zasluži vprašanje cen obrtnih uslug posebno mesto. To posebno zato, ker imajo v strukturi življenjskih stroškov pomembno postavko prav izdatki za razne obrtne uslugе. Po podatkih Narodne banke FLRJ (mesečni bilten iz oktobra leta 1956) je bilo gibanje skupinskih indeksov cen za uslugе na drobno po letih naslednje (leto 1938 je vzelo kot 100):

Leto	stan.	obrt.	kult. gostin.	transport.	skupaj
1951	58	725	197	732	219
1952	68	966	310	831	535
1953	119	1.071	296	932	469
1954	134	1.183	312	1.046	480
1955	152	1.338	328	1.208	492
1956	165	1.539	369	1.452	570

(oktober)

Kakor vidimo, imajo najvišji indeksi porasta cen na drobno obrtne uslugе, ki so bile ob koncu letošnjega oktobra skoraj 14-krat večje kakor leta 1938. Težnja po stalnem dvigavanju cen obrtnih uslug ima svoje pogoje v vrsti objektivnih činiteljev, od katerih — razen nezadostnih zmogljivosti in maloštevilnega osebja, o čemer bomo še govorili — prihajajo posebno do izraza

— podražitev materiala kakor tudi težave v zvezi z oskrbo s surovinami, ki so izzvale povpraševanje zvezano z nabavnimi stroški;
— položaj ponudbe in povpraševanja na trgu zaradi pomanjkanja blaga, ki ga industrija ne izdeluje v zadostnih količinah, zaradi česar so potrošniki prisiljeni kupovati obrtne izdelke, čeprav so dražji kakor industrijski;
— splošno povečanje obveznosti do skupnosti, posebno pa povečanja komunal. uslug (najemnine za poslovne prostore, cene za električno energijo itd.).

Nedvomno predstavljajo ti činitelji enega izmed osnovnih vzrokov dvigovanja cen obrtnih uslug. Samo gibanje in dvigovanje cen nekaterih uslug je razvidno iz naslednjega pregleda (cene iz leta 1952 so vzete kot 100):

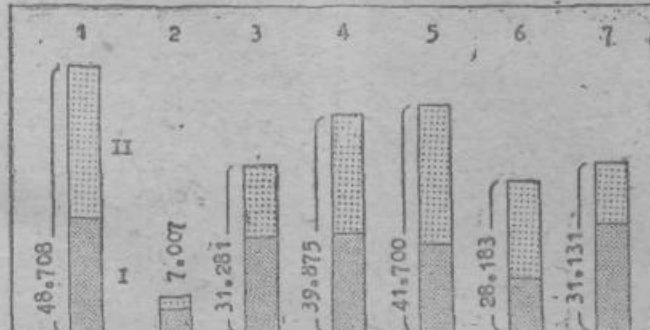
Do povišanja cen je prišlo prvih 6 mesecev letošnjega leta

tudi pri drugih obrtnih uslugah in to v povprečju za okrog 12% v primerjavi z letom 1953.

Sam dvig življenjskih stroškov, ki ima svoje pogoje v podražitvi kmetijskih pridelkov, je vplival v znatni meri tudi na cene obrtnih uslug. Samo dejstvo, da so življenjski stroški v

prebivalstva na obrtnega delavca. Če tako pregledamo stanje obrti v letu 1955, bomo videli, da je najbolj razvito v LR Sloveniji, kjer pride 35 prebivalcev na enega obrtnega delavca, najslabše pa v LR Črni gori in v LR Bosni in Hercegovini, kjer pride 154 oziroma 120 prebivalcev na enega obrtnega delavca. V LR Srbiji pride na enega obrtnega delavca 66 prebivalcev, v LR Hrvaški 53, v LR Makedoniji pa 70.

ZAPOSLENO OSEBJE PO OBRTNIH VEJAH V LETU 1955

Legenda: 1. kovinskopredelovalna, 2. elektrotehnična, 3. gradbena, 4. predelava lesa, 5. predelava tekstila, 6. predelava usnja, 7. živilska; I. družbeni sektor, II. zasebni sektor.

Pomanjkanje perspektivnega programa v razvoju obrti je imelo za posledico neenakomeren razvoj posameznih vej. Tako so se posamezne veje obrti ne glede na svojo družbeno koristnost neenakomerno razvijale, medtem ko so druge sorazmerno zastajale, čeprav je njihova perspektiva zahtevala hitrejši razvoj. Po naših sedanjih potrebah je v največjem zastoju veja gradbene obrti.

Nerazvita mreža delavnic

Kakor smo ugotovili, prispeva k takemu gibanju cen v znatni meri tudi sama nerazvitost mreže obrtnih delavnic. Problem nezadostnih zmogljivosti, ki vodi do znatne neskladnosti med ponudbo in povpraševanjem, še bolj povečuje slabost v zvezi s stabilizacijo cen obrtnih uslug. Zaradi precej velikih ozemeljskih razlik v cenah, je stanje realnega življenjskega standarda različno po posameznih področjih. V neugodnejšem položaju so državljani v krajih z nerazvito obrtjo, ker je tu porast cen obrtnih uslug večji kakor v drugih krajih. Nezadovoljivo stanje mreže uslužnostnih delavnic je posebno prišlo do izraza v zadnjih treh letih, ko se je znatno število obrtnih delavnic opredelilo za proizvodnjo in za večja obrtna dela in je tako zato prišlo do še večje neskladnosti med potrebami po obrtnih uslugah in uslužnostnih obrtnih zmogljivostih. To neskladje najboljše vidimo iz tega, da odpade v naši državi na vsakega obrtnega delavca 130 prebivalcev, medtem ko odpade v Belgiji na vsakega obrtnega delavca 35, v Franciji pa 58 prebivalcev.

Če upoštevamo razmerje prebivalcev do števila obrtnih delavcev v drugih državah, tedaj je očitno, da je sedanje nesorazmerje med številom prebivalcev in obrtnimi zmogljivostmi v naši državi eden izmed osnovnih vzrokov porasta cen obrtnih uslug. To nesorazmerje je toliko bolj izrazito, če upoštevamo, da sta Belgija in Francija državi z mnogo bolj razvito industrijo, ki v znatnem delu oskrbuje prebivalstvo s predmeti, kakršne v naši državi še v precejšnji meri izdeluje obrt.

Čeprav je vprašanje hitrejšega povečanja življenjskega standarda v največji meri pogojeno po splošni stopnji našega gospodarskega razvoja, je v znatnem delu odvisno tudi od zmanjšanja oziroma ustavitve cen obrtnih uslug. Tu je treba predvsem poudariti problem razširitve uslužnostnih obrtnih zmogljivosti, ki dejansko mora predstavljati temeljno skrb krajevnih organov za dvig in razvoj gospodarstva svojega področja. To je bilo doslej v komunalnih skupnostih zanemarjeno, kar je delno posledica tudi nerazumevanja pomena obrtništva za splošni dvig življenjskega standarda. Zato je poprišče boja za razširitev obrtnih zmogljivosti in uveljavljanje najmodernejše opreme predvsem v komunalnih in okrajnih, ne pa v zveznih in republiških organih. Ti organi le pomagajo lokalni iniciativi pri odrajanju smernic razvoja obrti, merje je toliko bolj izrazito, če sama skrb za dvig te gospodarske veje pa predstavlja neposredno nalogo krajevnih skupnosti.

To posebno zato, ker so kot osnovne celice družbenega in državnega organizma neposredno poklicane, da uredijo osnovna vprašanja na področju go-

(Konec na 5. strani)